

รายงานรับฟังความคิดเห็น

ต่อร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(ว่าด้วยการให้อำนาจตักจับและเข้าถึงพยานหลักฐานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ในการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา)

ด้วยสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/ว(ล) ๑๔๕๕๒ ลง ๒๖ เม.ย ๖๐ แจ้งมติ ครม. เมื่อ ๒๕ เม.ย. ๖๐ รับทราบสรุปผลการประชุมคณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งมอบหมายให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหลักร่วมกันสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานศาลยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (ว่าด้วยการให้อำนาจตักจับและเข้าถึงพยานหลักฐานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา) ให้สอดคล้องกับการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติ มาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และแนวทางในการจัดทำร่างกฎหมายให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (มาตรา ๒๖ และมาตรา ๘๑ ประกอบกับมาตรา ๒๖๓)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงได้จัดการประชุมเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (ว่าด้วยการให้อำนาจตักจับและเข้าถึงพยานหลักฐานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา) ในวันอังคารที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐ เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุม ๒ ชั้น ๒ อาคาร ๑ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ผู้มาประชุม ได้แก่ ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม ผู้แทนฝ่ายกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ผู้แทนสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ผู้แทนสำนักข่าวกรองแห่งชาติ สรุปผลดังต่อไปนี้

ที่มาของกฎหมาย เรื่อง การตักจับและเข้าถึงพยานหลักฐานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

๑. ปลายปี พ.ศ. ๒๕๕๖ เริ่มเสนอการจัดทำร่างกฎหมายเพื่อให้มีการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของบุคคลต้องสงสัยในคดียุ่งยากซับซ้อน เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีอาญา

๒. วิธีการในการดำเนินการเบื้องต้น มีการสอบถามความเห็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๓. ต้นปี พ.ศ. ๒๕๕๗ มีการสรุปความเห็นของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แต่ยังมีความเห็นแตกต่างกันในรายละเอียดบางส่วน

๔. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เห็นควรให้มีการสอบถามความคิดเห็นไปยังหน่วยงานภายนอก จึงได้มีหนังสือสอบถามไปยัง พนักงานอัยการ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กรมราชทัณฑ์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สภานายความ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)

บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) บริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงเทคโนโลยีและการสื่อสาร

วันพุธ ที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๗ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๖.๓๐ น. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้จัดให้มีการสัมมนาเชิงวิชาการเพื่อระดมความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการพัฒนาประสิทธิภาพและการสร้างธรรมาภิบาลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาศึกษากรณีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

หัวข้อการสัมมนา คือ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของบุคคลต้องสงสัยในคดีที่ยุ่ยาก ซับซ้อน เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีอาญา

โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนา ได้แก่ ผู้แทนกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้แทนมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ผู้แทนสื่อมวลชน ผู้แทนเจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และส่วนสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๗ มีการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งแต่งตั้งตามคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๕๐/๒๕๕๗ ลง ๑๓ ต.ค. ๒๕๕๗ เพื่อพิจารณาร่างกฎหมายดังกล่าวครั้งที่ ๑ คณะกรรมการ ฯ ประกอบด้วย

๑. รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	ประธานกรรมการ
หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า
(ที่รับผิดชอบงานกฎหมายและคดี)	
๒. ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	กรรมการ
หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า
(ที่รับผิดชอบงานกฎหมายและคดี)	
๓. ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม	กรรมการ
๔. ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด	กรรมการ
๕. ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ	กรรมการ
๖. ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม	กรรมการ
๗. ผู้แทนสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี	กรรมการ
๘. ผู้แทนสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ	กรรมการ
๙. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	กรรมการ
๑๐. ผู้บังคับการกองคดีอาญา
สำนักงานกฎหมายและคดี	กรรมการ
๑๑. ผู้บังคับการกองคดีปกครองและคดีแพ่ง
สำนักงานกฎหมายและคดี	กรรมการ
๑๒. ผู้บังคับการกองกฎหมาย	กรรมการและเลขานุการ
๑๓. รองผู้บังคับการกองกฎหมาย	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๔. ผู้กำกับการ กลุ่มงานกฎหมาย	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๑๕. รองผู้กำกับการ กลุ่มงานกฎหมาย กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เสนอร่างกฎหมาย
ยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ ๑ เนื้อหา คือ เพิ่มความต่อไปนี้เป็น มาตรา ๑๐๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๐๕/๑ ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งการสืบสวนและสอบสวน
คดีความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ ความผิดที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม ความผิดที่มีลักษณะยุ่งยากซับซ้อน
ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานสอบสวนโดยอนุมัติของผู้บังคับการตำรวจหรือ
ผู้บัญชาการตำรวจขึ้นไป ซึ่งเป็นหัวหน้าของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ แล้วแต่กรณี อาจยื่นคำร้องขอต่ออธิบดี
ผู้พิพากษาศาลอาญาหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจ เพื่อให้มีคำสั่งอนุญาตในการเข้าถึงและได้มา
ซึ่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หรือข้อมูลข่าวสารใด ๆ เช่น การตรวจสอบหรือดักจับ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูล
การติดต่อสื่อสาร หรือข้อมูลทางการเงินของบุคคลที่น่าจะเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้นได้

หากศาลพิจารณาเห็นว่า คำร้องดังกล่าวมีพยานหลักฐานตามสมควร
อันน่าเชื่อว่า จะทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดนั้น
และไม่สามารถรวบรวมพยานหลักฐานได้โดยวิธีการออกหมายเรียกและการสืบสวนสอบสวนตามปกติ
หรืออาจก่อให้เกิดอันตรายอย่างยิ่งต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ เมื่อคำนึงถึงผลกระทบของการเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลนั้น
ด้วยแล้ว ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้เข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าว เป็นคราวๆละไม่เกินสามสิบวัน ไม่เกินสามคราว
ในกรณีมีเหตุอันสมควร อาจขยายได้อีก แต่รวมแล้วต้องไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวัน โดยศาลอาจกำหนดเงื่อนไขใด ๆ
หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งเพื่อให้มีการเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลเท่าที่จำเป็น รวมทั้งการกำหนดมาตรการ
เพื่อบรรเทาผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลจากการเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลนั้นได้

ให้ผู้ร้องขอรายงานผลการดำเนินการต่อศาลทุกสามสิบวัน

คำสั่งอนุญาตของศาล ย่อมมีผลบังคับให้บุคคลที่ครอบครองหรือดูแลข้อมูลนั้น
ต้องให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามคำสั่งของศาลด้วย

ข้อมูลใด ๆ ที่ได้มาตามมาตรานี้เป็นความลับ หากไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำ
ความผิดตามวรรคแรก ให้ทำลายข้อมูลดังกล่าว ผู้ใดรู้หรืออาจรู้ความลับ กระทำการด้วยประการใด ๆ ให้ผู้อื่นรู้
หรืออาจรู้ความลับดังกล่าว เว้นแต่ เป็นการปฏิบัติตามหน้าที่หรือตามกฎหมาย ต้องรับโทษจำคุกไม่เกินห้าปี
หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

๒๕ มีนาคม ๒๕๕๘ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ส่งร่าง ฯ กลับมายัง
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อให้ไปพิจารณาทบทวนตามความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง โดยมีความเห็นของ
ส่วนราชการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. กระทรวงกลาโหม เห็นชอบในหลักการ

๒. กระทรวงยุติธรรม ไม่ขัดข้อง

๓. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เห็นชอบ

๔. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ เห็นชอบ

๕. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เห็นว่า ข้ำซ้อนกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่อื่นตามกฎหมายเฉพาะ เช่น อำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษที่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ ซึ่งรวมถึงคดีความผิดทางอาญาที่เกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ คดีที่มีลักษณะเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม หรือคดีความผิดทางอาญาที่มีความซับซ้อน

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เห็นว่า เจ้าพนักงานตำรวจมีคดีอื่น ๆ ที่จะต้องเข้าถึงพยานหลักฐานเพื่อคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรม นอกเหนือจากคดีตามกฎหมายเฉพาะต่าง ๆ เช่น พ.ร.บ.การสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.๒๕๔๗, พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.๒๕๕๖, พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑ เป็นต้น จึงมีมติให้ยืนยันเสนอร่างกฎหมายฉบับนี้ต่อไป

๖. สำนักงานศาลยุติธรรม มีความเห็นดังนี้

๖.๑ การกำหนดประเภทคดีตามร่างมาตรา ๑๐๕/๑ ว่าเป็นคดีความผิดต่อความมั่นคงของรัฐต้องการให้ครอบคลุมถึงความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรตามประมวลกฎหมายอาญาทุกหมวดและความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายหรือไม่ เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๒ ความผิดลักษณะ ๑ ได้กำหนดความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรไว้ ๔ หมวด คือ หมวด ๑ ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาทและผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ หมวด ๒ ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร หมวด ๓ ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร หมวด ๔ ความผิดต่อสัมพันธ์ไมตรีต่างประเทศ ในขณะที่ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายได้แยกบัญญัติไว้ในลักษณะ ๑/๑ ส่วนคำว่า “องค์กรอาชญากรรม” ไม่นิยามศัพท์ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงควรบัญญัติให้ชัดเจนเพื่อไม่ให้เกิดข้อขัดข้องในการปฏิบัติ

๖.๒ หลักเกณฑ์การพิจารณาของศาลก่อนจะมีคำสั่งอนุญาตตามคำร้องของเจ้าพนักงานต้องมีความชัดเจน โดยอาจเทียบเคียงกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการอนุญาตให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าถึงข้อมูลในลักษณะเดียวกันตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.๒๕๔๗ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.๒๕๕๖ และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑ ซึ่งมีหลักการทำนองเดียวกับร่างมาตรา ๑๐๕/๑

๖.๓ ตามร่างมาตรา ๑๐๕/๑ กำหนดกระบวนการตรวจสอบของศาล โดยให้เจ้าพนักงานยื่นคำร้องขอต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจ เพื่อให้มีคำสั่งอนุญาตในการเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์หรือข้อมูลข่าวสารใด ๆ ดังนั้น การรายงานผลการดำเนินการตามคำสั่ง จึงควรรายงานต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดซึ่งเป็นผู้ออกคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกัน

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เห็นว่า ให้เพิ่มฐานความผิดที่เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจยื่นคำร้องขอเข้าถึงพยานหลักฐานได้ตามข้อสังเกตของสำนักงานศาลยุติธรรม ดังนั้น คดีความผิดที่เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจยื่นคำร้องขอเข้าถึงพยานหลักฐานได้ จึงได้แก่ คดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร คดีความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย คดีความผิดที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมและคดีความผิดที่มีลักษณะยุ่งยาก ซับซ้อน ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี

ในส่วนของนิยามศัพท์ของคำว่า “องค์กรอาชญากรรม” สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เห็นว่า ให้เพิ่มนิยามศัพท์ ในมาตรา ๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยบัญญัติว่า “องค์กรอาชญากรรม” หมายความว่า คณะบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่รวมตัวกันช่วงระยะเวลาหนึ่งและร่วมกันกระทำการใด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระทำความผิดตามกฎหมาย อันอาจมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

๗. สำนักงานอัยการสูงสุด เห็นชอบกับหลักการ แต่มีข้อสังเกต ดังนี้

๗.๑ ควรกำหนดเงื่อนไขในการยื่นคำร้อง (ร่าง ฯ มาตรา ๓ เพิ่มความมาตรา ๑๐๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา) โดยการกำหนดหลักเกณฑ์ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ให้ยื่นคำขอได้เฉพาะในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้น

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เห็นว่า เพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องโทษ และเพื่อประโยชน์แห่งการยับยั้งการกระทำความผิดในสังคมอย่างสัมฤทธิ์ผล จึงควรกำหนดให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจยื่นคำร้องขอเข้าถึงพยานหลักฐานได้ทั้งก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุ

๗.๒ ควรกำหนดให้หัวหน้าของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ เป็นผู้อนุมัติในการยื่นคำร้องขอต่อศาล (ร่าง ฯ มาตรา ๓ เพิ่มความมาตรา ๑๐๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา) และกำหนดให้ครอบคลุมถึงหัวหน้าของพนักงานสอบสวนหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีใช้พนักงานสอบสวนที่เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจเท่านั้น

สำนักงานตำรวจแห่งชาติเห็นว่า เหตุที่ร่างมาตรา ๑๐๕/๑ บัญญัติให้ผู้บังคับการตำรวจหรือเทียบเท่าขึ้นไปเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติในการยื่นคำร้องขอต่อศาลก็เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาระดับสูงได้มีโอกาสกลั่นกรองให้เกิดความรอบคอบก่อน และได้แก้ไขร่างมาตรา ๑๐๕/๑ วรรคหนึ่งให้ครอบคลุมถึงหัวหน้าพนักงานสอบสวนหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีใช้พนักงานสอบสวนที่เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยแล้ว

๗.๓ ควรกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมในการที่ศาลจะพิจารณาอนุญาต (ร่าง ฯ มาตรา ๓ เพิ่มความมาตรา ๑๐๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา) กล่าวคือ การอนุญาตให้พิจารณาผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลหรือสิทธิอื่นใดประกอบเหตุผลและความจำเป็น ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการกระทำความผิดหรือจะมีการกระทำความผิด
- (๒) มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะได้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิด
- (๓) ไม่อาจใช้วิธีการอื่นใดที่เหมาะสมหรือมีประสิทธิภาพมากกว่าได้

สำนักงานตำรวจแห่งชาติเห็นว่า ให้แก้ไขร่างมาตรา ๑๐๕/๑ วรรคสาม โดยกำหนดเงื่อนไขในการที่ศาลจะพิจารณาอนุญาตตามข้อสังเกตของสำนักงานอัยการสูงสุด

๘. ฝ่ายกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เห็นชอบ แต่มีข้อสังเกตเพิ่มเติม คือ การแก้ไขเพิ่มเติมอำนาจดังกล่าว กระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลค่อนข้างมาก ควรกำหนดให้เฉพาะความผิดต่อความมั่นคงของรัฐและความผิดที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมเท่านั้น รวมถึงผู้มีอำนาจอนุญาตตามกฎหมายพิเศษอื่นให้อำนาจเฉพาะอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา เพื่อจะได้มีมาตรฐานการพิจารณาที่เป็นแนวทางเดียวกัน

สำนักงานตำรวจแห่งชาติเห็นว่า เหตุที่ร่างมาตรา ๑๐๕/๑ บัญญัติให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจขอเข้าถึงพยานหลักฐานในความผิดที่มีลักษณะยุ่งยากซับซ้อนซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปีด้วยนั้น เนื่องจากต้องการคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมมิให้มุ่งให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่รัฐเพียงฝ่ายเดียวและการกำหนดให้เป็นคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี ก็เนื่องจากต้องการวางหลักเกณฑ์อัตราโทษให้เหมาะสมในการที่จะขอเข้าถึงพยานหลักฐาน จึงมีมติให้ยืนยันประเด็นนี้ตามร่างกฎหมายเดิม

ส่วนการบัญญัติให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาคำร้องขอดังกล่าวก็เพื่อให้ใช้ได้ทั่วประเทศ หากกำหนดให้มีอำนาจเฉพาะอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาก็จะไม่ครอบคลุมทั่วประเทศ จึงมีมติให้ยืนยันประเด็นนี้ตามร่างกฎหมายเดิม

๙. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๙.๑ ร่าง พ.ร.บ.ดังกล่าว เป็นการให้มีกฎหมายว่าด้วยการให้อำนาจดักฟังและเข้าถึงพยานหลักฐานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีเครื่องมือในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิด และสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด สร้างความเชื่อถือให้กับประชาชนในสังคมโดยทั่วไปและสามารถยับยั้งการกระทำผิดในสังคมได้อย่างสัมฤทธิ์ผล ซึ่งการเข้าถึงข้อมูลของบุคคลที่กระทำความผิดในลักษณะร้ายแรงและสลับซับซ้อนดังกล่าว เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐาน ให้ได้มาซึ่งตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมายโดยมีกระบวนการตรวจสอบการใช้มาตรการพิเศษโดยองค์กรตุลาการ

๙.๒ แต่โดยที่ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้ให้อำนาจเจ้าพนักงานในการดักฟังข้อมูลที่ค่อนข้างกว้างขวาง ซึ่งยังไม่จำเป็นต้องมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นจริง ๆ เพียงเป็นกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งการสืบสวนและสอบสวนคดีความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ ความผิดที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม ความผิดที่มีลักษณะยุ่งยากซับซ้อน ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานสอบสวนก็อาจยื่นคำร้องขอต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจ เพื่อให้มีคำสั่งอนุญาตในการเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หรือข้อมูลข่าวสารใด ๆ เช่น การตรวจสอบหรือดักจับข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลการติดต่อสื่อสาร หรือข้อมูลทางการเงินของบุคคลที่น่าจะเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้นได้ ซึ่งหลักการของร่าง ฯ แม้ว่าจะจะเป็นประโยชน์ต่อการได้ตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย แต่ก็จะมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยเฉพาะสิทธิของบุคคลที่สามซึ่งไม่ได้มีส่วนร่วมในความผิด แต่มีส่วนร่วมในการถูกดักข้อมูลด้วย ควรมีมาตรการในการคุ้มครองบุคคลดังกล่าวด้วย

๒๑ มกราคม ๒๕๕๙ ประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อพิจารณาร่างกฎหมาย ฯ ดังกล่าว เป็นครั้งที่ ๒

๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เสนอร่างกฎหมายดังกล่าวยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มีการแก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้

๑. เพิ่มนิยามศัพท์ คำว่า “องค์กรอาชญากรรม” เป็น (๒๓) ของมาตรา ๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา “องค์กรอาชญากรรม” หมายความว่า คณะบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไป ที่รวมตัวกันช่วงระยะเวลาหนึ่งและร่วมกันกระทำการใด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระทำความผิดร้ายแรงซึ่งมีอัตราโทษจำคุก

อย่างสูงเกินสามปี และเพื่อได้มาซึ่งผลประโยชน์อื่นใดอันมิชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม อันอาจมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

๒. แก้ไขฐานความผิดในคดีที่จำเป็นต้องใช้วิธีการสืบสวนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษ

๓. เพิ่มเติมให้พนักงานฝ่ายปกครองสามารถยื่นคำร้องขอต่อศาลได้

๔. ปรับเงื่อนไขและระยะเวลาในการอนุญาตของศาล

ร่าง

พระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๒๓) ของมาตรา ๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“องค์กรอาชญากรรม” หมายความว่า คณะบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไปที่รวมตัวกันช่วงระยะเวลาหนึ่ง และร่วมกันกระทำการใด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระทำความผิดร้ายแรงซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี และเพื่อได้มาซึ่งผลประโยชน์อื่นใดอันมิชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม อันอาจมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๐๕/๑ ของหมวด ๒ ของลักษณะ ๕ จับ ชัง จำคุก คั่น ปล่อยชั่วคราว แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๐๕/๑ ในกรณีจำเป็นต้องใช้วิธีการสืบสวนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษในคดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร คดีความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย คดีความผิดที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม หรือคดีความผิดที่มีลักษณะยุ่งยากซับซ้อนซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้น และมีเหตุผลอันควรเชื่อได้ว่าเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารอื่นใดซึ่งส่งทางไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ โทรสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศใด ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดนั้น พนักงานฝ่ายปกครองโดยอนุมัติผู้ว่าราชการจังหวัด หรือตำรวจหรือพนักงานสอบสวนโดยอนุมัติของผู้บังคับการตำรวจขึ้นไป ซึ่งมีหน้าที่สืบสวนสอบสวนความผิดนั้นแล้วแต่กรณี อาจยื่นคำร้องขอต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา หรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจ เพื่อให้มีคำสั่งอนุญาตในการเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หรือข้อมูลข่าวสารใด ๆ เช่น การตรวจสอบหรือดักจับข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลการติดต่อสื่อสาร หรือข้อมูลทางการเงินของบุคคลที่น่าจะเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้นได้

คำร้องดังกล่าว ต้องระบุเหตุผลและความจำเป็นในการยื่นคำร้อง รายละเอียดเกี่ยวกับประเภทและลักษณะของข้อมูลที่ต้องการ วิธีการที่ใช้ในการเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลที่จะมีผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลน้อยที่สุด รวมทั้ง ระยะเวลาที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินการ

หากอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดพิจารณาเห็นว่า มีพยานหลักฐานตามสมควรอันน่าเชื่อว่าจะทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนและไม่อาจใช้วิธีการอื่นใดที่เหมาะสมหรือมีประสิทธิภาพมากกว่า ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาหรือผู้พิพากษาศาลอาญาหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดอาจกำหนดเงื่อนไขใด ๆ หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งเพื่อให้มีการเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลเท่าที่จำเป็น รวมทั้งการกำหนดมาตรการเพื่อบรรเทาผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลจากการเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลนั้นได้ การอนุญาตตามวรรคนี้ให้พิจารณาผลกระทบต่อสิทธิบุคคลหรือสิทธิอื่นใดด้วย

ให้ผู้ร้องขอรายงานผลการดำเนินการต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดทุกสามสิบวัน

คำสั่งอนุญาตของอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัด ย่อมมีผลบังคับให้บุคคลที่ครอบครองหรือดูแลข้อมูลนั้นต้องให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามคำสั่งของอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดด้วย

ข้อมูลใด ๆ ที่ได้มาตามมาตรานี้เป็นความลับ หากไม่เกี่ยวข้องกับกรกระทำผิดตามวรรคแรก ให้ทำลายข้อมูลดังกล่าว ผู้ใดรู้หรืออาจรู้ความลับ กระทำการด้วยประการใด ๆ ให้ผู้อื่นรู้หรืออาจรู้ความลับดังกล่าว เว้นแต่เป็นการปฏิบัติการตามหน้าที่หรือตามกฎหมาย ต้องรับโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่กฎหมายใดกำหนดกระบวนการในการเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารตามวรรคหนึ่งเป็นการเฉพาะแล้ว ให้เจ้าพนักงานตามกฎหมายดังกล่าวดำเนินการตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติไว้”

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

เดือน มีนาคม ๒๕๖๐ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ตรวจพิจารณาเสร็จ
การพิจารณาชั้นกฤษฎีกา

๑. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ เห็นชอบ

๒. สำนักงานอัยการสูงสุด เห็นชอบ

๓. กระทรวงยุติธรรม ไม่ขัดข้อง สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้เพิ่มนิยามศัพท์

“องค์กรอาชญากรรม” ปรับเงื่อนไขระยะเวลาในการอนุญาตของศาล เพิ่มเติมให้พนักงานฝ่ายปกครองสามารถยื่นคำร้องต่อศาลได้ การแก้ไขฐานความผิดในคดีที่จำเป็นต้องใช้มาตรการพิเศษในการรวบรวมพยานหลักฐาน

๔. กระทรวงการคลัง เห็นชอบ เนื่องจากเป็นมาตรการในการแสวงหาพยานหลักฐานโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
มีองค์กรตุลาการตรวจสอบการใช้มาตรการดังกล่าว

๕. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เห็นชอบ

๖. สำนักข่าวกรองแห่งชาติ เห็นชอบในหลักการเข้าถึงพยานหลักฐานคดีร้ายแรง เป็นการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ มีกลไกถ่วงดุลตรวจสอบการใช้อำนาจโดยตุลาการ

๗. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เห็นด้วยกับหลักการ แต่ควรกำหนดให้ผู้ร้องขอต้องรายงานผลการทำลายข้อมูลข่าวสารที่ไม่เกี่ยวกับคดีต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดภายในระยะเวลาที่กำหนด *สกค.เพิ่มหลักการดังกล่าวในวรรคเจ็ดแล้ว*

๘. กระทรวงกลาโหม เห็นชอบในหลักการ แต่มีข้อสังเกต กรณีคดีอยู่ในอำนาจศาลทหาร การอนุญาตจะเป็นของผู้ใด

๙. กระทรวงมหาดไทย ให้เพิ่มถ้อยคำ “พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง โดยอนุมัติของอธิบดีกรมการปกครอง” รวมทั้งเพิ่มถ้อยคำดังกล่าวในบันทึกหลักการและเหตุผลด้วย *สกค. ได้เพิ่มคำว่า “พนักงานฝ่ายปกครอง” ซึ่งมีความหมายครอบคลุมคำว่า “พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง” แล้ว*

๑๐. สำนักงานศาลยุติธรรม

๑๐.๑ ความผิดที่มีลักษณะยุ่งยากซับซ้อน อาจเกิดปัญหาในการตีความ และปัญหาเจ้าพนักงานใช้อำนาจมิชอบ ซึ่ง *สกค. ได้แก้ไขให้คดีความผิดที่มีลักษณะยุ่งยากซับซ้อนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยกำหนดอัตราโทษให้สูงขึ้น*

๑๐.๒ ความผิดอาจจะเกิดขึ้น ก็ใช้อำนาจเข้าถึงพยานหลักฐานได้ ไม่มีขอบเขตการเข้าถึงข้อมูล ซึ่ง *สกค. เห็นว่า ในวรรคสองและวรรคสามใหม่ของร่างฯ ได้กำหนดขอบเขตการเข้าถึง และได้มาซึ่งเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารแล้ว ส่วนเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในวรรคเจ็ดใหม่ของร่างฯ ได้กำหนดให้ทำลายข้อมูลดังกล่าวและต้องรายงานต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยหรือผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ แล้วแต่กรณีกำหนด*

๑๐.๓ หลักเกณฑ์ในการอนุญาตของศาล คือ ศาลพิจารณาเห็นว่า มีพยานหลักฐานอันควรเชื่อว่าจะได้ข้อมูลฯ ควรแก้ไขเป็น

๑๐.๓.๑ มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการกระทำความผิดหรือจะมีการกระทำความผิด

๑๐.๓.๒ มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะได้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดจากการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าว

๑๐.๓.๓ ไม่อาจใช้วิธีการอื่นที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากกว่าได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ชี้แจงว่า หลักเกณฑ์ในการอนุญาตของศาล ได้เพิ่มหลักการที่สอดคล้องกับกฎหมายเฉพาะที่ให้เจ้าพนักงานเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เช่น พ.ร.บ. การสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗, พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑

๑๑. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เห็นว่า อาจซ้ำซ้อนกับอำนาจหน้าที่อื่น ตามกฎหมายเฉพาะ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ปรับปรุงร่าง ดังนี้

๑๑.๑ แก้ไขเพิ่มเติมการใช้อำนาจในการเข้าถึงพยานหลักฐาน ต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่าเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารนั้น ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิด คดี ๔ ประเภท

๑๑.๒ พนักงานฝ่ายปกครองโดยอนุมัติของผู้ว่าราชการจังหวัด หรือ ตำรวจหรือพนักงานสอบสวนโดยอนุมัติของผู้บังคับการขึ้นไป อาจยื่นคำร้องต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจ เพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้เข้าถึงหรือได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารดังกล่าวได้

๑๑.๓ วรรคท้ายของร่างฯ กฎหมายใดกำหนดกระบวนการในการเข้าถึง และได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารเป็นการเฉพาะ ให้เจ้าพนักงานตามกฎหมายดังกล่าวดำเนินการตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติไว้

๑๒. ฝ่ายกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม คสช. เห็นว่า

๑๒.๑ ตำแหน่งที่วาง ควรกำหนดในหมวดสืบสวนสอบสวน

๑๒.๒ ให้กรุงเทพมหานคร มีศาลอาญากรุงเทพใต้ ศาลอาญารธนบุรี ควรยื่นคำร้องต่ออธิบดีศาลอาญากรุงเทพใต้ อธิบดีศาลอาญารธนบุรี ได้ด้วย

๑๒.๓ ให้ศาลมีอำนาจรับฟังพยานหลักฐาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เห็นว่า

๑. หลักการในเรื่องนี้เกี่ยวกับการขอให้ศาลมีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ไปรษณีย์ โทรเลขส่งจดหมาย ไปรษณีย์บัตร ฯ ให้เจ้าหน้าที่เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการสอบสวน หลักการนี้บัญญัติอยู่ใน มาตรา ๑๐๕ ดังนั้น การกำหนดหลักการเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารตามร่าง มาตรา ๑๐๕/๑ จึงเหมาะสมแล้ว

๒. ศาลที่มีอำนาจรับการยื่นคำขอ ควรร่าง ฯ ตามที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

เสนอ

๓. การเพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับการรับฟังพยาน ฯ ร่างนี้ให้เจ้าพนักงาน ขออนุญาตศาลเพื่อเข้าถึงพยานหลักฐาน หากศาลอนุญาต ข้อมูลข่าวสารดังกล่าวย่อมใช้เป็นพยานหลักฐานและ ศาลสามารถรับฟังได้ จึงไม่จำเป็นต้องเพิ่ม

สาระสำคัญของร่าง พ.ร.บ. ที่ผ่านการตรวจพิจารณาของ สคก.

๑. มีบทนิยามคำว่า “องค์กรอาชญากรรม” อยู่ในวรรคเก้าของร่างมาตรา ๑๐๕/๑

๒. ความผิดที่จะเข้าถึงและได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับ ความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือคดีความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย โดยจะต้องเป็นความผิดตามที่ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติไว้เท่านั้น

๓. คดีความผิดที่มีลักษณะยุ่งยากซับซ้อน แก้ไขเพิ่มเติมให้มีอัตราโทษจำคุกอย่าง สูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป

๔. นอกจากผู้ว่าราชการจังหวัดแล้ว ได้กำหนดเพิ่มให้อธิบดีกรมการปกครอง เป็นผู้อนุมัติให้พนักงานฝ่ายปกครอง ฯ ขออนุญาตศาลในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้

๕. คำขอเข้าถึงข้อมูลต้องกระทบสิทธิส่วนบุคคลน้อยที่สุด หลักเกณฑ์ในการอนุญาตให้เข้าถึงข้อมูลของศาล มีถึง ๓ ข้อ คือ

๕.๑ มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการกระทำความผิดหรือจะมีการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง

๕.๒ มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะได้เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งจากการเข้าถึงเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารดังกล่าว

๕.๓ ไม่อาจใช้วิธีการอื่นใดที่เหมาะสมหรือมีประสิทธิภาพมากกว่าได้

๖. เจ้าพนักงานเก็บรักษาข้อมูลข่าวสารเฉพาะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการสืบสวน ส่วนข้อมูลอื่นให้ทำลายและรายงานศาล ทั้งนี้ให้เป็นไปตามระเบียบที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือกระทรวงมหาดไทยกำหนด

๗. มีบทกำหนดโทษในร่างมาตราใหม่คือ ๑๐๕/๒ เพื่อให้เกิดความชัดเจนกรณีผู้กระทำการใด ๆ ให้ผู้อื่นรู้หรืออาจรู้ข้อมูลข่าวสาร คือ จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

นอกจากนี้ได้กำหนดให้ผู้กระทำความผิดที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๑๐๕/๑ วรรคหนึ่ง ต้องรับโทษหนักขึ้นเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง

ร่าง

พระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

.....
โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

.....
มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๐๕/๑ และมาตรา ๑๐๕/๒ ของหมวด ๒ ค้น ของลักษณะ ๕ จับ ชัง จำคุก ค้น ปล่อยชั่วคราว ในภาค ๑ ข้อความเบื้องต้นแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๐๕/๑ ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะได้เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารอื่นใดซึ่งส่งทางไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ โทรสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศใด ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดที่เป็นคดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือคดีความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา คดีความผิดที่เป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม หรือคดีความผิดที่มีความซับซ้อนซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป พนักงานฝ่ายปกครองผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนซึ่งได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัดหรืออธิบดีกรมการปกครองหรือตำรวจ

ผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนซึ่งได้รับอนุมัติจากผู้บังคับการตำรวจขึ้นไป แล้วแต่กรณีจะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่ออธิบดี ผู้พิพากษาศาลอาญาหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้การเข้าถึงและได้มาซึ่งเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารดังกล่าวก็ได้

คำขอดังกล่าวต้องระบุเหตุผลและความจำเป็นในการยื่นคำขอ รายละเอียดเกี่ยวกับประเภทและลักษณะของเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารที่ต้องการซึ่งให้มีผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลน้อยที่สุด วิธีการที่ใช้ในการเข้าถึงและได้มาซึ่งเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารดังกล่าว รวมทั้งระยะเวลาที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินการ

การอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดพิจารณาถึงผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลหรือสิทธิอื่นใด ประกอบกับเหตุผลและความจำเป็นดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการกระทำความผิดหรือจะมีการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง

(๒) มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะได้เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง จากการเข้าถึงเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารดังกล่าว

(๓) ไม่อาจใช้วิธีการอื่นใดที่เหมาะสมหรือมีประสิทธิภาพมากกว่าได้

การอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดสั่งอนุญาตได้คราวละไม่เกินเก้าสิบวัน โดยจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ก็ได้ และให้ผู้เกี่ยวข้องกับเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารตามคำสั่งดังกล่าวจะต้องให้ความร่วมมือเพื่อให้เป็นไปตามความในมาตรานี้ ภายหลังจากที่มีคำสั่งอนุญาต หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าเหตุผลหรือความจำเป็นไม่เป็นไปตามที่ระบุหรือพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดอาจเปลี่ยนแปลงคำสั่งอนุญาตได้ตามที่เห็นสมควร

ให้ผู้ได้รับอนุญาตรายงานผลการดำเนินการต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดทราบทุกสามสิบวัน

การยื่นคำขออนุญาต การอนุญาต และการรายงานผลการดำเนินการให้ศาลทราบให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

บรรดาเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารที่ได้มาตามวรรคหนึ่ง ให้เก็บรักษาเฉพาะเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดซึ่งได้รับอนุญาตตามวรรคหนึ่ง และให้ใช้ประโยชน์ในการสืบสวนหรือใช้เป็นพยานหลักฐานเฉพาะในการดำเนินคดีดังกล่าวเท่านั้น ส่วนเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารอื่นให้ทำลายแล้วรายงานต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัด ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติแล้วแต่กรณี กำหนด

ในกรณีที่กฎหมายใดกำหนดกระบวนการในการเข้าถึงและได้มาซึ่งเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารตามวรรคหนึ่งเป็นการเฉพาะแล้ว ให้เจ้าพนักงานตามกฎหมายดังกล่าวดำเนินการตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติไว้

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ “องค์กรอาชญากรรม” หมายความว่า ผู้กระทำรวมตัวกันตั้งแต่สามคนขึ้นไปและร่วมกันกระทำความผิดซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป โดยมีการแบ่งหน้าที่กันทำ มีการประสานงาน มีการติดต่อสื่อสาร และมีการแบ่งปันผลประโยชน์อันเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง

มาตรา ๑๐๕/๒ ผู้ใดรู้หรืออาจรู้เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารที่ได้มาตามมาตรา ๑๐๕/๑ กระทำการด้วยประการใด ๆ ให้ผู้อื่นรู้หรืออาจรู้เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่เป็นการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่หรือตามกฎหมาย

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำโดยพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๑๐๕/๑ วรรคหนึ่ง ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง

การดักจับ มีในกฎหมายเฉพาะ ดังนี้

๑. มาตรา ๑๗ แห่ง พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.๒๕๕๖
๒. มาตรา ๓๐ แห่ง พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑
๓. มาตรา ๒๕ แห่ง พ.ร.บ.การสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.๒๕๔๗
๔. มาตรา ๔๖ แห่ง พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒
๕. มาตรา ๑๔ แห่ง พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๑๙

เปรียบเทียบกฎหมายดักจับ

๑. พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ๒๕๕๑ และ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ ๒๕๑๙ ไม่มีบทบังคับให้ทำลายข้อมูลข่าวสารที่ไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิด
๒. ขณะที่ พ.ร.บ.การสอบสวนคดีพิเศษ ๒๕๔๗ และ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ๒๕๕๖ และร่าง ป.วิ.อาญา มาตรา ๑๐๕/๑ มีบทบัญญัติบังคับให้ต้องทำลายข้อมูลข่าวสารที่ไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิด
๓. นอกจากนี้ร่าง ป.วิ.อาญา มาตรา ๑๐๕/๑ ยังกำหนดหลักเกณฑ์ว่าเมื่อทำลายข้อมูลข่าวสารแล้ว ให้รายงานผู้พิพากษา ฯ ด้วย และมีโทษสำหรับผู้เปิดเผยข้อมูล และจะมีโทษเพิ่มขึ้นหากผู้เปิดเผยข้อมูลนั้นเป็นเจ้าของที่ ฯ ผู้ดักจับข้อมูลเอง

ความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (ว่าด้วยการให้อำนาจดักจับและเข้าถึงพยานหลักฐานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา)

๑. ผู้แทนกระทรวงกลาโหม เห็นชอบ
๒. ผู้แทนกระทรวงการคลัง เห็นชอบ
๓. ผู้แทนกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ไม่ได้เข้าร่วมประชุม
๔. ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย เห็นชอบ เนื่องจากกระทรวงมหาดไทยใช้กฎหมายนี้ในการสอบสวนด้วย
๕. ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม เห็นชอบ
๖. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เห็นชอบ
๗. ผู้แทนสภาความมั่นคงแห่งชาติ เห็นชอบ แต่มีข้อสังเกต คือ การคุ้มครองบุคคลที่ ๓ ที่อาจได้รับผลกระทบ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ชี้แจงว่า ข้อมูลที่ไม่เกี่ยวกับการกระทำ ความผิดจะถูกลบทำลาย ผู้เปิดเผยความลับดังกล่าวจะมีความผิดและการใช้อำนาจตามมาตรา ๑๑๑ ต้องเป็นกรณี ที่ไม่สามารถใช้วิธีการตามปกติได้

๘. ผู้แทนคณะกรรมการกฤษฎีกา เห็นชอบ

๙. ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม เห็นชอบ และได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่า ในชั้นพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ศาลอยากให้ ศาลอาญาเพียงศาลเดียวเป็นผู้อนุญาต เพื่อเป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

๑๐. ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ชื่นชมร่างกฎหมายว่าร่างดีกว่า พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์อาชญากรรมข้ามชาติ ข้อดี คือ อดช่องว่างของกฎหมายพิเศษฉบับต่าง ๆ มีหลักการที่กระทบสิทธิส่วนบุคคลน้อยที่สุด มีหลักการให้ทำลายข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้อง ด้วยเหตุผลทั้งหมดเลยเห็นชอบ

๑๑. ผู้แทนสำนักข่าวกรองแห่งชาติ เห็นชอบ ไม่มีกฎหมายฉบับนี้ก็ยากต่อการทำงาน

๑๒. ผู้แทนฝ่ายกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เห็นชอบ มีข้อสังเกต เรื่อง เขตอำนาจศาล กรณีศาลอาญากรุงเทพใต้ ศาลอาญาธนบุรี ว่าควรมีอำนาจอนุญาตหรือไม่

สำนักงานตำรวจแห่งชาติชี้แจงว่า ศาลอาญา ก็เพียงพอแล้ว เหตุผลเหมือนผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรมในข้อ ๙.

๑๓. ผู้แทนสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เห็นชอบ

๑๔. ผู้แทนกรมสอบสวนคดีพิเศษ เห็นชอบ แต่มีข้อสังเกต คือ

๑๔.๑ ประเภคดีตามมาตรา ๑๐๕/๑ จะเข้าซ้อนกับกฎหมายสอบสวนคดีพิเศษ กรณีเข้าซ้อนจะอย่างไร ใช้อำนาจซ้อนกันหรือเปล่า

สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ชี้แจงว่า ไม่เข้าซ้อนกัน เพราะเมื่อเป็นคดีพิเศษแล้ว ตำรวจไม่ต้องดำเนินคดีนั้นต่อไป

๑๔.๒ จุดเริ่มของการใช้อำนาจเข้าถึงพยานหลักฐาน

สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ชี้แจงว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจจะมีอำนาจเข้าถึงพยานหลักฐานตามบทบัญญัติดังกล่าวได้ตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ ไปจนถึงหลังเกิดเหตุ